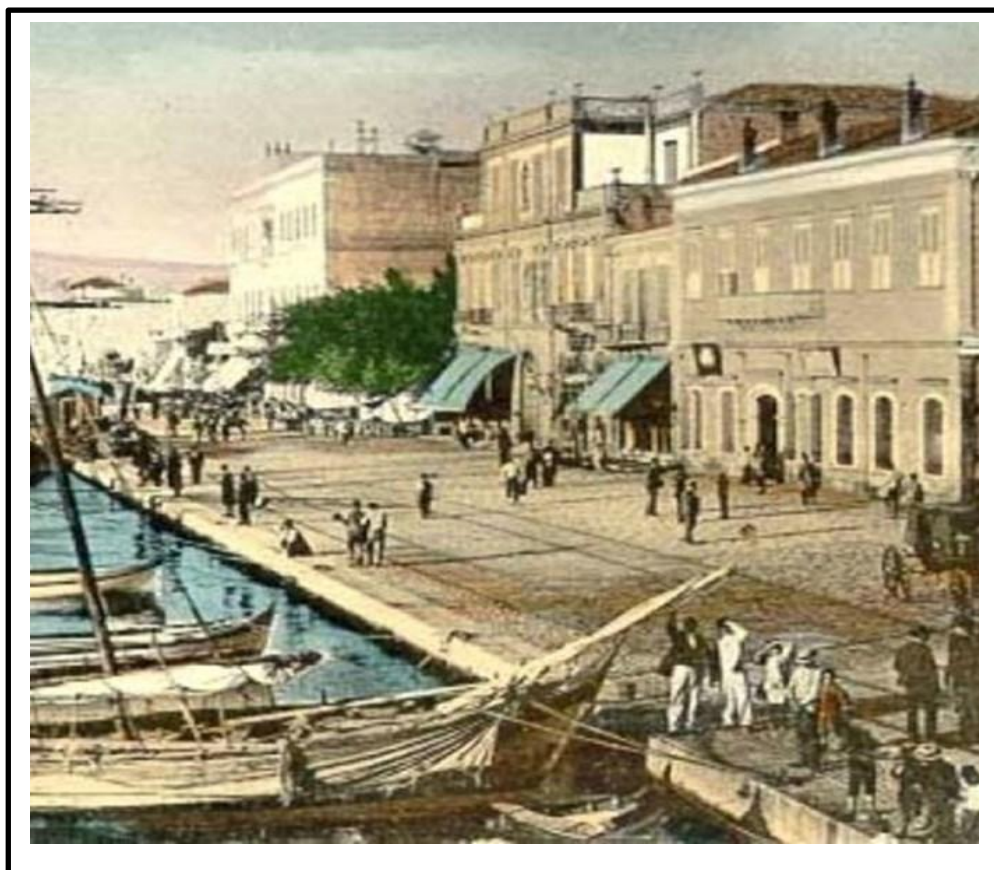


Γενικό Λύκειο Ανδραβίδας

Σχολικό έτος: 2022-23



Από τη Μικρά Ασία...στην Ελλάδα

Αφιέρωμα στον πολιτισμό της Σμύρνης

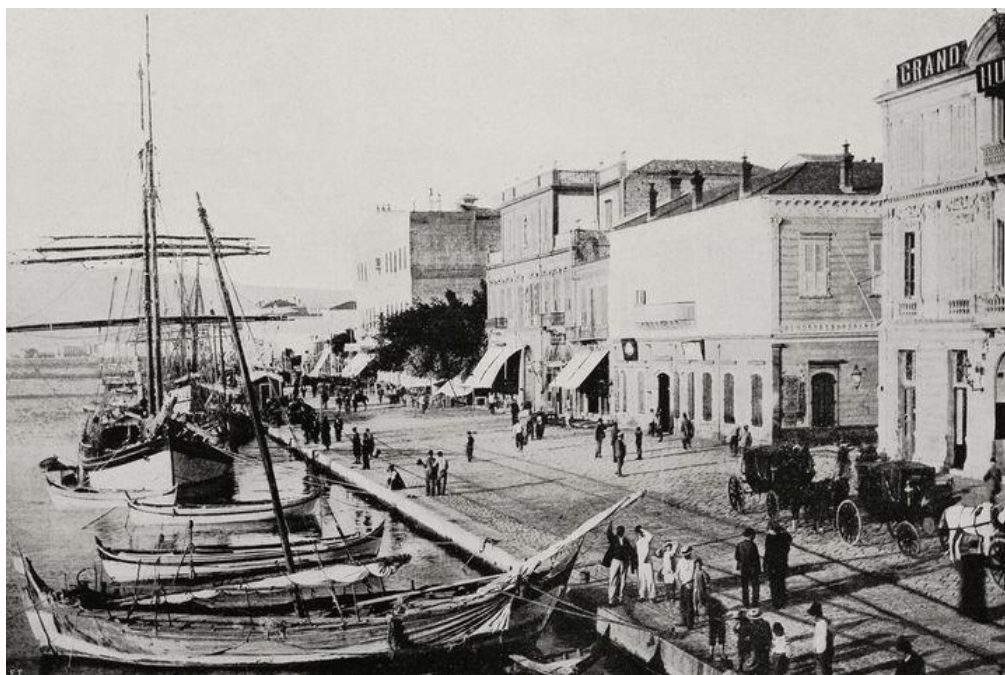
Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	3
Πως ξεκίνησε ο πολιτισμός στη Μικρά Ασία.....	4
Η πόλη της Σμύρνης	5
Τα τραγούδια της Σμύρνης.....	6
Οι χοροί της Σμύρνης.....	7
Η γαστρονομική παράδοση.....	8
Λίγα λόγια για τη Μικρασιατική καταστροφή.....	9
Η έλευση των Μικρασιατών στην Ελλάδα.....	11
Πως επηρέασαν τη μουσική.....	13
Επίλογος.....	15
Βιβλιογραφία.....	15

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία είναι το παράγωγο της συνεργασίας μαθητών του Γενικού Λυκείου Ανδραβίδας στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού ομίλου που δημιουργήθηκε το σχολικό έτος 2022-23 με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922. Αυτό ήταν το βασικό κριτήριο για την επιλογή του θέματος σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό προσφύγων της ευρύτερης περιοχής και την ισχυρή παρουσία τους σε πολλούς τομείς δράσης. Ο πολιτισμός που έφεραν στον ελλαδικό χώρο αποτελεί μία ανεξάντλητη πηγή για έρευνα και το ενδιαφέρον για τη μελέτη του αυξάνεται μέρα με τη μέρα. Με αυτή την εργασία προσπαθήσαμε να τιμήσουμε τα 100 χρόνια από τη Μικρασιατική καταστροφή, παρουσιάζοντας και αναδεικνύοντας την αναγεννητική διάσταση της έλευσης στην Ελλάδα των προσφύγων από τη Μικρά Ασία.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Μαργαρίτα Ισηγόνη στο έργο της *«Σμύρνη-Η Σμύρνα στη ζωή ενός δασκάλου»*, το κεφάλαιο «Σμύρνη» δεν εξαντλείται με μερικές εκατοντάδες βιβλία αφού όσοι είναι οι κάτοικοί της τόσα είναι και τα νήματα που υφαίνουν την ιστορία της και όσα περισσότερα γράφονται γι' αυτήν τόσο πιο πολύ ζωντανεύει, ζει και τη νιώθουμε δική μας. Με αυτές τις σκέψεις ξεκινήσαμε ένα ακόμα ταξίδι αναμνήσεων στην μαρτυρική αυτή πολιτεία, μιας και είναι το ελάχιστο αλλά και το μόνο που μπορεί να κάνει κανείς σαν ιερό καθήκον στους προγόνους μας που τόσο άδικα ξεριζώθηκαν από τη γη τους.



Στον εκπαιδευτικό όμιλο συμμετείχαν 8 μαθητές της Α΄ και Β΄ Λυκείου αλλά βοήθησαν και αρκετοί στην τελική παρουσίαση της εργασίας. Υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί ήταν η Μαρία Διαμαντοπούλου-Μαθηματικός και ο Χρήστος Ζεντέλης-Φιλολόγος. Αρχικά, στην εργασία παρουσιάζεται ο πολιτισμός της Σμύρνης, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου, οι χοροί και τα τραγούδια τους, η γαστρονομική τους παράδοση. Στη συνέχεια, γίνεται μία σύντομη αναφορά στην καταστροφή της Σμύρνης και στο ξερίζωμα των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από τον τόπο που γεννήθηκαν και προόδευσαν. Ακολουθεί, το ιστορικό της έλευσης των προσφύγων στην Ελλάδα και παρουσιάζεται ο τρόπος που επηρέασαν τον πολιτισμό των Ελλαδιτών.

Πως ξεκίνησε ο πολιτισμός στη Μικρά Ασία

Η Μικρά Ασία ήταν πάντα το σταυροδρόμι των λαών, η κοιτίδα των πολιτισμών αλλά και ένας στρατηγικής σημασίας χώρος που επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τη σύγχρονη πολιτική ιστορία. Πάντα ήταν μία ανήσυχη εθνολογικά περιοχή και δεν είναι λίγες οι φυλές που έφτασαν σε αυτή με σκοπό να κυριαρχήσουν. Οι πρώτοι κάτοικοι ολόκληρου του μικρασιατικού χώρου ήταν Άριοι που ξεκινώντας από την Ινδία εξαπλώθηκαν ως τα παράλια της Ιωνίας και δέχτηκαν τις ευεργετικές επιδράσεις ενός άλλου σημαντικού πολιτισμού, του Αιγυπτιακού και στη συνέχεια του Ευρωπαϊκού. Με το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα των Ελλήνων προς τη Μικρά Ασία πραγματοποιείται μία θαυμαστή πρόσμειξη φυλών, θρησκειών και πολιτισμών των Ελλήνων του ελλαδικού χώρου με τους πληθυσμούς που ήδη βρίσκονταν στη Μικρά Ασία από τα πανάρχαια χρόνια.

Στο χώρο της Μικράς Ασίας άκμασε η ελληνική φυλή και μεγαλούργησε το ελληνικό πνεύμα. Ήταν η φυσική προέκταση του ελλαδικού χώρου και μαζί με την ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα αποτέλεσαν έναν ενιαίο πολιτιστικό χώρο.

Η πόλη της Σμύρνης

Η Σμύρνη ήταν τότε πολύ ωραία πόλη. Τα καταστήματα ήταν πλημμυρισμένα από φώτα και όπου κι αν περπατούσες ένιωθες χαρούμενος από τα διάφορα κουδουνάκια που ακούγονταν παντού. Όπου

πουλούσαν αναψυκτικά υπήρχε ένα μηχανήμα που γύριζε για να προσκαλεί τους πελάτες. Τα χρυσοχοεία ήταν γεμάτα αστραφτερά κοσμήματα που δελέαζαν τους περαστικούς. Τα πιο καλά και τα πιο πλούσια



καταστήματα τα είχαν οι Έλληνες και οι Αρμένιοι. Οι Τούρκοι είχαν μικρά φτωχομάγαζα σε στενά σοκάκια. Δεν έμεναν έξω αργά το βράδυ και μαζεύονταν νωρίς στα σπίτια τους που βρίσκονταν σε απόκεντρες γειτονιές, στα σκοτεινά.

Αντίθετα τα σπίτια των Σμυρνιών ήταν εκλεπτυσμένα και ξεχώριζαν τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά. Τα περισσότερα ήταν μοντέρνα, διώροφα και είχαν μαρμάρινες σκάλες που οδηγούσαν σε ένα γυάλινο αίθριο χωρίς κουρτίνες, λες και ο ιδιοκτήτης προσκαλούσε τον περαστικό να περάσει μέσα στον καθαρό, τακτοποιημένο και επιπλωμένο προθάλαμο που ήταν διακοσμημένος με λουλούδια.

Το εσωτερικό των σπιτιών ήταν διακοσμημένο με γούστο και πολυτέλεια. Δεν έλειπαν τα θαυμαστά χαλιά, τα κεντήματα, τα κεραμικά, τα λεπτοδουλεμένα ασημικά και οι παλιές πορσελάνες. Τις κουρτίνες τις ύφαιναν μόνες τους οι νοικοκυρές αφού ο αργαλειός και η ραπτομηχανή δεν έλειπε από κανένα σπίτι. Οι οικογένειες κεντούσαν τα αρχικά του ονόματός τους και κάποιες φορές πρόσθεταν και δικά τους σύμβολα στα υφαντά, κυρίως θρησκευτικού περιεχομένου (Γρηγοριάδου, σ. 62) Τα σπίτια είχαν κήπους με διάφορα φυτά, βότανα και μυρωδικά.

Η Διδώ Σωτηρίου γράφει στα «Ματωμένα χρώματα»:

«Ωρες ολόκληρες τριγύριζα μέσα στα μπεζεστένια και στα σοκάκια της Σμύρνης, ίσαμε που με βρήκε η νύχτα. Εργάτες με μακριά ραβδιά ανάβανε τα φανάρια του γκαζιού. Ομορφοστολισμένες κυράδες κατεβαίνανε με τις καρότσες τους για τις λέσχες, τα προβέγγερα και τις «γιαβάν σουπέδες». Κοπέλες ζεντεκολτεδιασμένες, μελαψές και πεταχτές σεργιανούσανε,

γελούσανε, κορτάρανε. Ζευγάρια εύθυμα αγοράζανε λουλούδια. Στα καφενεία παίζανε μουσικές, τραγουδούσανε πολιτάκια και γκαρσόνια πηγαينوφέρνανε δίσκους με караφάκια και μεζέδες. Η προκουμαία μοσχοβολούσε ούζο, αγγουράκι, τηγανητό κρέας και θαλασσινά. Μασουλίζανε οι καθιστοί, κι οι σουλατσαδόροι σπόρους, τσεμπλεμπούδες, παγωμένα αμύγδαλα, λιμπινάρια, μα και γλασσάδες και ζαχαρωτά και γλειφιτζούρια.

Τα σπίτια, ακόμα και στους απόμακρους μαχαλάδες, ανοιχτά, συντροφεμένα. Στις πόρτες καθισμένες φαμελιές είχαν στρωμένο εύθυμο λακιρντί. Δε μου 'κανε καρδιά να πάω για ύπνο. Είχα μόλις γνωριστεί με τη Σμύρνη και μου φαινότανε πως γεννήθηκα κι έζησα εδώ τα δεκάξι χρόνια της ζωής μου. Όταν έπεσα να κοιμηθώ, στριφογύριζα και της μίλαγα σαν ερωτευμένος. "Είσαι όμορφη, το ξέρεις; Είσαι πολύ όμορφη!"»

Τα τραγούδια της Σμύρνης

Οι Έλληνες της Σμύρνης είχαν αναπτύξει μεγάλο λαογραφικό πλούτο με ήθη, έθιμα, παραδόσεις, θρύλους, παραμύθια και τραγούδια που απηχούσαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μοναδικής αυτής πολιτείας της Ανατολής. Όλες τις γιορτές τους τις συνόδευαν με μουσική, χορό και τραγούδι. Ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς τους. Οι ευρωπαϊκές μελωδίες «μπλέκονταν» με τους δρόμους και τα σπίτια της Σμύρνης. Με τη μουσική συνόδευαν όλες τις δραστηριότητές τους, με βασικά μουσικά όργανα το βιολί, το ούτι, το σαντούρι, το κανονάκι, το ντέφι και τον ταμπουρά. Στους στίχους αποτύπωναν τις χαρές και τις λύπες τους, τους έρωτες και τα πάθη τους αλλά και τις κοινωνικές εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής.



Οι χοροί της Σμύρνης

Τα τραγούδια συνοδεύουν οι χοροί της Μ.Ασίας όπως είναι οι συρτοί μπάλλοι, τα χασάπικα και τα χασαποσέρβικα, οι καρσιλαμάδες και τα ζεϊμπέκικα. Η μουσική και



χορευτική δημιουργία στην ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης είναι πλούσια και ενδιαφέρουσα αφού λόγω της γεωγραφικής και ιστορικής της θέσης δέχτηκε επιδράσεις τόσο από το χώρο του Αιγαίου όσο και

από την Ανατολή και την Ευρώπη, μέσω του λιμανιού της Σμύρνης. Ο φιλόλογος και ερευνητής μικρασιατικών θεμάτων Θεόδωρος Κοντάρας αναφέρει ότι η μουσικοχορευτική παράδοση της περιοχής αυτής συνδυάζει τις βυζαντινές καταβολές με το ανάλαφρο, σχεδόν φλύαρο, νησιωτικό ύφος και την αρρενωπή λεβεντιά και υποβλητικότητα της Ανατολής και ήταν ανάλογοι με την κοινωνική τάξη.



Οι φραγκοφορεμένοι αστοί χόρευαν καντρίλιες, λανσιέδες, πόλκα, φοξ, βαλς και άλλους χορούς της μόδας. Η μεγάλη όμως μάζα του λαού παρέμενε πιστή στους πατροπαράδοτους χορούς. Μπάλλοι με πολλές παραλλαγές, με ποικιλία μελωδιών και βημάτων, άλλοτε συρτοί και άλλοτε πιο πεταχτοί και ελεύθεροι, δετοί αργοί αποκριατικοί χοροί και καλαματιανά ή τσάμικα, μαθημένα στο σχολείο, αλέστικα, δηλαδή, εύθυμα συρτά σε αιγαιοπελαγίτικο ύφος, αργά ή γρήγορα, χασάπικα σε

μικρότερο βαθμό και κυρίως χοροί αντικριστοί και καρσιλαμάδες. Οι άντρες προτιμούσαν τον τούρκικο ή ζεμπέκικο και τον απτάλικο, χορούς βαρείς με ύφος αρρενωπό, που απαιτούσαν αυτοσχεδιασμούς και μεγάλη δεξιοτεχνία στα βήματα και στις κινήσεις των χεριών και του σώματος.

Η γαστρονομική παράδοση

Εδώ και αιώνες, οι Έλληνες χρησιμοποιούν τα προϊόντα της περιοχής τους και δημιουργούν τις δικές τους γευστικές συνθέσεις που επηρεάστηκαν από τα έθιμα, τις συνήθειες, τις θρησκευτικές αντιλήψεις και τις τοπικές λαϊκές παραδόσεις. Τη γευστική μας κουλτούρα διαμόρφωσαν η καθημερινότητα αλλά και οι ξεχωριστές ημέρες, οι ονομαστικές γιορτές, οι συναντήσεις της οικογένειας, τα Χριστούγεννα, το Πάσχα, οι Απόκριες.



Η κουζίνα των Μικρασιατών είχε σαν βάση τα όσπρια, τα λαχανικά, τα ψάρια και το κρέας. Λόγω της πλούσιας ιχθυοπανίδας της περιοχής, υπήρχαν πολλά είδη ψαριών στη Σμύρνη. Τα σταφύλια, οι σταφίδες, το κρασί, το πετιμέζι δεν έλειπαν από κανένα νοικοκυριό. Τα λαδερά φαγητά, τα γεμιστά ψάρια, τα μύδια, τα κτένια ήταν ιδιαίτερα αγαπητά. Αρκετές φορές αντικαθιστούσαν το ρύζι με πληγούρι και αντί για αυγολέμονο προτιμούσαν το γιαούρτι. Αρκετά διαδεδομένα ήταν και τα γλυκά του κουταλιού.



Λίγα λόγια για τη Μικρασιατική καταστροφή

Από τον 17ο αιώνα μέχρι και την καταστροφή του 1922, οι Έλληνες αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος της ευρύτερης περιοχής της Σμύρνης. Όμως ο εθνικός διχασμός, ο μεγαλοϊδεατισμός που είχε καλλιεργηθεί επί δεκαετίες στην πατρίδα μας, οι διεθνείς πολιτικές επιδιώξεις, οι εθνικισμοί και τα λάθη στρατηγικής οδήγησαν στα γεγονότα του 1922. Στις 27 Αυγούστου του 1922, οι δυνάμεις του Κεμάλ μπαίνουν στην Σμύρνη και μπροστά στα απαθή βλέμματα των ξένων στρατιωτών (Γάλλων, Αγγλων, Αμερικανών και Ιταλών) πυρπολούν την πόλη και σφάζουν πολλούς από τους κατοίκους της. Όσοι πρόλαβαν, αναχώρησαν με πλοία προς την Ελλάδα.



Η Διδώ Σωτηρίου που έζησε τα γεγονότα περιγράφει τον εμπρησμό και τη σφαγή των Ελλήνων και των Αρμενίων της πόλης στο παρακάτω απόσπασμα από το βιβλίο της «Τα ματωμένα χώματα»:

«Η φωτιά απλωνόταν παντού. Μαύρα σύννεφα ανηφορίζανε και μπερδευότανε το ένα με τ' άλλο. Κόσμος, εκατοντάδες χιλιάδες κόσμος, τρελός από φόβο, αρχίνησε να τρέχει απ' όλα τα στενοσόκακα και τους βερχανέδες και να ξεχύνεται στην παραλία σαν μαύρο ποτάμι. - Σφαγή! Σφαγή! - Παναγιά, βοήθα! - Προφτάστε! - Σώστε μας! Η μάζα πυκνώνει, δεν ξεχωρίζεις ανθρώπους, μα ένα μαύρο ποτάμι που κουνιέται πέρα δώθε απελπισμένα, δίχως να μπορεί να σταθεί ούτε να προχωρήσει. Μπρος θάλασσα, πίσω φωτιά και σφαγή! Ένας αχός κατρακυλάει από τα βάθη της

πολιτείας και σπέρνει τον πανικό. - Τούρκοι! - Τσέτες! - Μας σφάζουνε! - Έλεος!»

Έτσι 1,5 εκατομμύριο πρόσφυγες αναζητούν μία νέα πατρίδα και μία νέα ζωή στην Ελλάδα. Η Διδώ Σωτηρίου, στο μυθιστόρημά της «Οι νεκροί περιμένουν» γράφει:

«Ενάμισι εκατομμύριο άνθρωποι βρεθήκανε ξαφνικά έξω απ' την προγονική τους γη. Παράτησαν σκοτωμένα παιδιά και γονιούς άταφους. Παράτησαν περιουσίες, τον καρπό στα δέντρα και στα χωράφια, το φαΐ στη φουφού, τη σοδειά στην αποθήκη, το κομπόδεμα στο συρτάρι, τα πορτρέτα των προγόνων τους στους τοίχους. Και βάλθηκαν να τρέχουν, να φεύγουν κυνηγημένοι απ' το τούρκικο μαχαίρι και τη φωτιά του πολέμου. Έρχεται μια τραγική στιγμή στη ζωή του ανθρώπου, που το θεωρεί τύχη να μπορέσει να παρατήσει το έχει του, την πατρίδα του, το παρελθόν του και να φύγει, να φύγει λαχανιασμένος αποζητώντας αλλού τη σιγουριά. Άρπαξαν οι άνθρωποι βάρκες, καΐκια, σχεδίες, βαπόρια, πέρασαν τη θάλασσα σ' έναν ομαδικό, φοβερό ξενιτεμό. Κοιμήθηκαν αποβραδύς νοικοκυραίοι στον τόπο τους και ξύπνησαν φυγάδες, άστεγοι, άποροι, αλήτες και ζητιάνοι στα λιμάνια του Πειραιά, της Σαλονίκης, της Καβάλας, του Βόλου, της Πάτρας.»

Η Μ.Ασία, αυτή η πανάρχαιη κοιτίδα των Ελλήνων, αφού έθρεψε για αιώνες τα όνειρα του έθνους, τα έθαψε στις στάχτες της Σμύρνης. Με τη Συνθήκη της Λωζάνης (24 Ιουλίου 1923), η Μ.Ασία έχει χαθεί οριστικά πια για τους Έλληνες.

«Τα άστρα όλα έχουν βγει.

Ταξιδεύουν στο Αιγαίο τα παιδικά όνειρά μας.

Το κύμα χτυπά τη μάσκα του καικιού μας και τα κοιμίζει.

Κοιμηθείτε όνειρά μας.

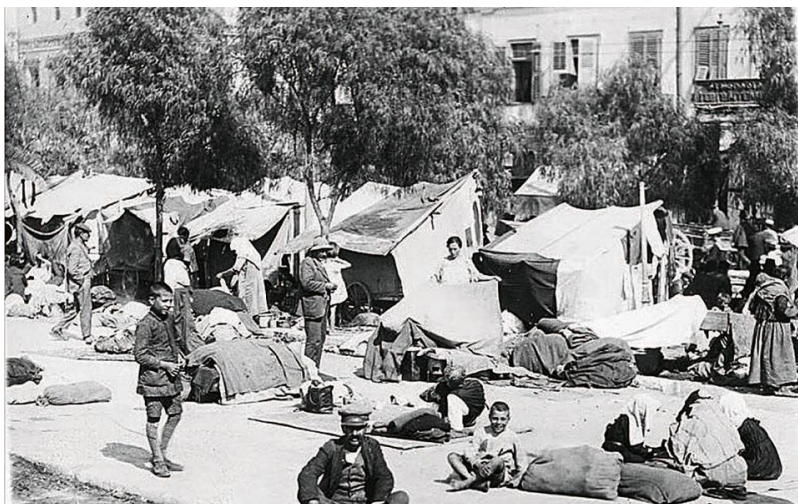
Στην ξένη γη που πάμε πρόσφυγες

τι άραγες να μας περιμένει, τι μέρες να είναι ν' ανατείλουν;» Ηλία Βενέζης,

Αιολική Γη.

Η έλευση των Μικρασιατών στην Ελλάδα

Οι πρόσφυγες της Μ.Ασίας μεταμόρφωσαν τις περιοχές στις οποίες εγκαταστάθηκαν και παρότι αρχικά αντιμετωπίστηκαν εχθρικά από τους Ελλαδίτες, λόγω της άσχημης οικονομικής κατάστασης στην οποία είχε περιέλθει η Ελλάδα εκείνα τα χρόνια, γρήγορα φάνηκαν οι ευεργετικές επιδράσεις του ερχομού τους. Στις περιοχές που εγκαταστάθηκαν έδωσαν τα ονόματα των χωριών από τα οποία ξεριζώθηκαν: Νέα Σμύρνη, Νέο Κορδελιό, Νέα Ιωνία, Νέα Κρήνη ώστε να θυμούνται την καταγωγή τους.



Άξιοι τεχνίτες οι Μικρασιάτες, έμπειροι στο εμπόριο, με επιχειρηματικό πνεύμα, με διάθεση για δουλειά και καινοτομία, δεν σταμάτησαν να προσπαθούν για να επιβιώσουν αρχικά και στη συνέχεια να

προοδεύσουν. Ξεπερνώντας το διωγμό, το θάνατο και τον αποχωρισμό αγαπημένων προσώπων, με εργατικότητα, ευφύια και προοδευτικό πνεύμα, άλλαξαν τη ζωή των Ελλήνων σε όλα τα επίπεδα. Από την αρχή δούλεψαν με επιμονή και μετέτρεψαν τους λόγγους και τις άγονες εκτάσεις σε καλλιεργήσιμη γη.



Κάτοικοι Σελίνας πριν την καταστροφή

Ο Νικόλαος Δεμερτζής, στο βιβλίο του «Από τη Μικρά Ασία στη Γλύφα» αναφέρει ότι η γη που παραχωρήθηκε στους πρόσφυγες της Γλύφας στην Ηλεία δεν ήταν καλλιεργήσιμη. Ήταν γεμάτη λόγγους και έκαναν μεγάλο αγώνα για να την κάνουν αποδοτική. Με τα ξύλα που έβγαζαν από τους λόγγους έφτιαχναν καμίνια για την παραγωγή κάρβουνου. Έτσι εξοικονομούσαν χρήματα για να καλλιεργούν τα χωράφια που ετοίμαζαν.

Έφεραν νέες καλλιέργειες όπως τη σουλτανίνα, τα οπωροκηπευτικά, τα σιτηρά, τον καπνό, το βαμβάκι και τα σύκα, ιδιαίτερα στην Εύβοια στα χωριά της Κύμης και του Ταξιάρχη. Εφάρμοσαν νέες καλλιεργητικές μεθόδους με αλληλοβοήθεια. Οι γειτονιές γέμισαν με κληματαριές, οπωροφόρα δέντρα, λουλούδια και μυρωδικά. Οι αυλές ήταν πάντα ασβεστωμένες και η καθαριότητα ήταν εμφανής παντού. Τα φαγητά και τα γλυκά τους αξεπέραστα. Στις γειτονιές υπήρχαν μικρά μαγαζάκια όπου κάθε βράδυ συγκεντρώνονταν οι άντρες και παρέα με ένα ποτήρι κρασί ξεκουράζονταν, συζητούσαν και τραγουδούσαν νοσταλγικά τραγούδια της Μ. Ασίας.



Είχαν πάθος για τη ζωή και μεγάλη αγάπη για την Ελλάδα. Γι' αυτό δάμασαν τη γη, δουλεύοντας σκληρά και δημιούργησαν τις αναπτυξιακές συνθήκες που έλειπαν από την Ελλάδα εκείνη την εποχή. Δεν ήταν λίγες οι πλούσιες οικογένειες όπως αυτή του Ωνάση, του Μποδοσάκη, του Παπαδόπουλου και του Χαϊτογλου που ξεκινώντας από μηδενική βάση έδωσαν πραγματικό αγώνα επιβίωσης και προόδου. Αρκετοί από τους πρόσφυγες ήταν μορφωμένοι και βοήθησαν την Ελλάδα να αναπτυχθεί πολιτιστικά και

πνευματικά, εμπλουτίζοντας τα γράμματα και τις τέχνες με σημαντικά ονόματα όπως αυτά του Σεφέρη, του Κόντογλου, του Πολίτη. Ποητές και λογοτέχνες με καταγωγή από την Μ. Ασία ήταν και οι Διδώ Σωτηρίου, ο Ηλίας Βενέζης, η Μαρία Ιορδανίδου, ο Μενέλαος Λουντέμης, ο Στρατής Μυριβήλης, ο Γρηγόρης Ξενόπουλος, ο Ι.Μ Παναγιωτόπουλος και ο Κωστής Παλαμάς.

Επίσης, οι Μικρασιάτες έφεραν μαζί τους μία διαφορετική, δυναμική, αρωματισμένη και πολύχρωμη αντίληψη στο χώρο των γεύσεων.

Η συνάντηση της ελλαδικής και της ανατολίτικης κουζίνας εμπλουτίζει το ελληνικό τραπέζι και το κάνει να ξεχωρίζει για την ποικιλία και τη νοστιμιά των πιάτων του. Όλα μαζί τα φαγητά συνθέτουν ένα ξεχωριστό σύνολο χωρίς κανένα να μονοπωλεί τη γεύση.



Πως επηρέασαν τη μουσική

Με τον ερχομό των προσφύγων στην Ελλάδα, το αστικό λαϊκό τραγούδι μεταφέρεται στον ελλαδικό χώρο και αναπροσαρμόζει τόσο τη θεματολογία όσο και το ύφος των τραγουδιών, συμπορευόμενο με το ρεμπέτικο τραγούδι, το οποίο αποτελεί παραλλαγή και εξέλιξη του σμυρναϊκού τραγουδιού. Οι ρίζες του ανάγονται στη βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική αλλά και στο δημοτικό τραγούδι του ελληνικού πληθυσμού της Μ. Ασίας. Το τραγούδι αυτό με τις ανατολικές ρίζες έχει αστικό χαρακτήρα και χρώμα μάγικο. Στην Ελλάδα επικράτησε τη δεκαετία του '30 παρότι την εποχή εκείνη είχαν αναπτυχθεί όλα τα είδη μουσικής (δημοτικά, ελαφρά λαϊκά) και αποτελεί ένα από τα δώρα της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς που έφεραν οι πρόσφυγες στην Ελλάδα.



Η μουσική και τα τραγούδια τους δημιουργούν ένα ιδιαίτερα γοητευτικό σύνολο που μέχρι και σήμερα παραμένει ελκυστικό. Η Ιωνική μουσική είναι σπουδαία, έχει ύφος μοναδικό και πάντα συγκινεί και συναρπάζει. Ο υψηλός ποιητικός λόγος, η ιδιότυπη γλώσσα και η μελωδικότητα των ήχων και των οργάνων, η γνησιότητα και η εξαιρετική ποιότητα της μικρασιατικής μουσικής την κάνουν μοναδική. Η μουσική αυτή είναι ένας από τους μυστικούς ομφάλιους λώρους που μας δένουν άρρηκτα με τις ιστορικές ελληνικές πατρίδες της Μ.Ασίας.

Με τις νότες της μουσικής και τους στίχους των τραγουδιών, οι μικρασιάτες μεταφέρονταν νοερά στις χαμένες και αλησμόνητες πατρίδες, στο Αιβαλί, στην Πέργαμο, στην ξακουστή και κοσμοπολίτικη Σμύρνη, στον Τσεσμέ και το Μελί, στους έφορους κάμπους της Μαγνησίας, στις αλυκές της Φώκαιας, στα Αλάτσατα και τα Βουρλά με τους ατέλειωτους αμπελώνες, στην Έφεσο με τα συκοπερίβολα και τις ελιές και σε τόσα άλλα μέρη ώστε να μην ξεχαστεί ποτέ η ομορφιά και η γοητεία της ιωνικής μουσικής.

Επίλογος

«Κάθε άνθρωπος έχει ένα χαμένο παράδεισο που είναι ανάγκη να τον θυμάται...»

Λίγα γνωρίζουμε γι' αυτόν τον χαμένο παράδεισο που οι Μικρασιάτες μας περιγράφουν. Ωστόσο με τον τρόπο που τα «ζούνε» και τα διηγούνται, ξυπνάνε μέσα μας τη νοσταλγία του δικού μας προσωπικού, του έστω χαμένου και φανταστικού παραδείσου. Η ζωή τους, οι αξίες τους, οι γνώσεις τους εξακολουθούν να είναι κειμήλια διαχρονικής αξίας. Τα ήθη, τα έθιμα και οι συνήθειες που έφεραν προάγουν τον άνθρωπο. Έφεραν και επέβαλαν τον πολιτισμό τους στους ντόπιους πείθοντάς τους ότι η ζωή έχει και άλλες αξίες. Και να μην ξεχνάμε ότι οι πρόσφυγες αποτέλεσαν σημαντικούς φορείς οικονομικής ανάπτυξης και πνευματικής ανύψωσης μεταφέροντας, διασώζοντας και καταγράφοντας την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε!!

Βιβλιογραφία

Βενέζης Ηλίας. (2011). *Αιολική γη*. Αθήνα. Εκδόσεις: Εστία.

Γρηγοριάδου Έφη. (2003). *Εδεσματολόγειον Σμύρνης*. Αθήνα. Εκδόσεις: Κοχλίας.

Δεμερτζής Νικόλαος. (2022). *Από τη Μικρά Ασία στη Γλύφα*. Αμαλιάδα. Εκδόσεις: Βιβλιοπανόραμα.

Ισηγόνη Μαργαρίτα. (1998). *Σμύρνη*. Αθήνα. Εκδόσεις: Καστανιώτη.

Σωτηρίου Διδώ (1983). *Ματωμένα χώματα*. Αθήνα. Εκδόσεις: Κέδρος.